

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών για τις προτάσεις νόμου «Ο περί Ποινικού Κώδικα (Τροποποιητικός) (Αρ. 5) Νόμος του 2021» και «Ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Φωτεινή Τσιρίδου, αναπλ. πρόεδρος	Ανδρέας Πασιουρτίδης
Νίκος Γεωργίου	Σωτήρης Ιωάννου
Αριστος Δαμιανού	Χαράλαμπος Θεοπέμπτου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως μελέτησε τις πιο πάνω προτάσεις νόμου, οι οποίες κατατέθηκαν στη Βουλή από την κ. Αννίτα Δημητρίου, Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, η πρώτη στις 7 Οκτωβρίου 2021 και η δεύτερη στις 3 Μαρτίου 2022, σε έξι συνεδρίες της που πραγματοποιήθηκαν στο διάστημα μεταξύ 3^{ης} Νοεμβρίου 2021 και 1^{ης} Ιουνίου 2022.

Στο πλαίσιο της συζήτησης της πρώτης πρότασης νόμου, η οποία έλαβε χώρα σε δύο συνεδρίες της επιτροπής, ημερομηνίας 3 Νοεμβρίου 2021 και 2 Φεβρουαρίου 2022, αντίστοιχα, κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, της Αστυνομίας Κύπρου, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, η Επίτροπος Ισότητας των Φύλων, η Σύμβουλος του Υπουργείου Εξωτερικών για Θέματα Φύλου, εκπρόσωποι του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, του Συνδέσμου για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια (ΣΠΑΒΟ), της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια, του Γυναικείου Κινήματος ΠΟΓΟ, της Παγκύπριας Κίνησης ΙΣΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ - ΙΣΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ, της Γυναικείας Κίνησης Οικολόγων (ΓΥΚΟ), του Μεσογειακού Ινστιτούτου Μελετών Κοινωνικού Φύλου, των οργανώσεων ΤΙΣΙΜ-ΔΕΟΚ, ΤΕΠΑΚ, ΦΗΜΟΝΟΗ και ΓΟΔΗΣΥ. Παρευρέθηκε επίσης ο αναπληρωτής καθηγητής

Διεθνούς Δικαίου και Δικαίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης και ο αναπληρωτής καθηγητής Ποινικού Δικαίου στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Χαράλαμπος Παπαχαλαράμπος.

Στο πλαίσιο της συζήτησης της δεύτερης πρότασης νόμου, η οποία έλαβε χώρα σε τέσσερις συνεδρίες της επιτροπής, ημερομηνίας 8 και 23 Μαρτίου και στις 25 Μαΐου και 1^η Ιουνίου 2022, και που λόγω της φύσεως και της σημασίας του θέματος συζητήθηκε κατά προτεραιότητα δυνάμει του Κανονισμού 40Α του Κανονισμού της Βουλής, κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, της Αστυνομίας Κύπρου, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, του Γραφείου Επιτρόπου για την Ισότητα των Φύλων και του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου. Παρευρέθηκε επίσης ο αναπληρωτής καθηγητής Ποινικού Δικαίου στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Χαράλαμπος Παπαχαλαράμπος, ενώ ο αναπληρωτής καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Δικαίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης και η αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Τμήμα Νοσηλευτικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Χριστιάνα Κούτα κλήθηκαν αλλά δεν παρευρέθηκαν.

Στο στάδιο της συζήτησης και των δύο προτάσεων νόμου παρευρέθηκαν η Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων κ. Αννίτα Δημητρίου, ο κ. Νίκος Τορναρίτης, πρόεδρος της επιτροπής και τα μέλη της επιτροπής κ. Γιώργος Κουκουμάς, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου και Πανίκος Λεωνίδου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται με την πρώτη πρόταση νόμου είναι η τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα, ώστε να θεσπισθεί το αδίκημα της γυναικοκτονίας, το οποίο θα επισύρει την ποινή της φυλάκισης διά βίου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται με τη δεύτερη πρόταση νόμου, η οποία σημειωτέον κατατέθηκε στη Βουλή σε χρόνο μεταγενέστερο της κατάθεσης της πρώτης

πρότασης νόμου, είναι η τροποποίηση του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου [Αρ. Ν. 115(I) του 2021] με τον οποίο έχει τεθεί σε ισχύ ειδικό νομοθετικό πλαίσιο για σκοπούς καλύτερης εφαρμογής των διατάξεων της κυρωθείσας διά νόμου Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (εφεξής «Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης»), ώστε να θεσπισθεί το ιδιώνυμο αδίκημα της γυναικοκτονίας, το οποίο να επισύρει την ποινή της φυλάκισης διά βίου.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει την πρώτη πρόταση νόμου, η προτεινόμενη τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα για σκοπούς θέσπισης του αδικήματος της γυναικοκτονίας ως διακριτού εγκλήματος σε σχέση με το αδίκημα της ανθρωποκτονίας, κρίνεται αναγκαία προς αντιμετώπιση του παλαιού μεν αλλά συνεχώς εντεινόμενου εγκληματολογικού και ανθρωπολογικού φαινομένου της «γυναικοκτονίας» (femicide), για την εξάλειψη του οποίου διεθνείς συμφωνίες και συμβάσεις καλούν τα κράτη να υιοθετήσουν αποτελεσματικές θεσμικές αλλαγές. Ειδικότερα, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα των Ηνωμένων Εθνών, τα οποία κυρώθηκαν με τον υπ' Αρ. 14 του 1969 Νόμο, η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών των Ηνωμένων Εθνών (CEDAW) και το Προαιρετικό αυτής Πρωτόκολλο, το οποίο κυρώθηκε με τον υπ' Αρ. 1 (III) του 2002 Νόμο, καθώς και η Γενική Σύσταση Αριθ. 19 της Επιτροπής CEDAW για τη Βία κατά των Γυναικών, η Διακήρυξη του Πεκίνου και η Πλατφόρμα Δράσης που εγκρίθηκε στο Πεκίνο στις 15 Σεπτεμβρίου 1995 από την Τέταρτη Παγκόσμια Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη Γυναίκα (Δράση για Ισότητα, Ανάπτυξη και Ειρήνη), η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία κυρώθηκε με τον υπ' Αρ. 243 του 1990 Νόμο και τα Προαιρετικά αυτής Πρωτόκολλα, τα οποία κυρώθηκαν με τους υπ' Αρ. 6 (III)

του 2006 και 13 (III) του 2017 Νόμους, καλούν τα συμβαλλόμενα μέρη να προχωρήσουν στην υιοθέτηση ολοκληρωμένων θεσμικών ρυθμίσεων προς εξάλειψη εκείνων των εμποδίων που αποστερούν τις γυναίκες και τα κορίτσια από την πλήρη απόλαυση των δικαιωμάτων τους. Συνεπώς, κρίνεται ότι επέστη ο χρόνος θέσπισης διακριτού αδικήματος ως απάντηση στο συνεχώς διογκούμενο αυτό φαινόμενο, του οποίου η νοηματοδότηση ως το έγκλημα της «γυναικοκτονίας» (femicide), ήτοι η θανατηφόρα άσκηση βίας από άνδρες εναντίον γυναικών και κοριτσιών, ακριβώς ως εκδήλωση μισογυνισμού και/ή καταφρόνησης προς το γυναικείο φύλο, αναμένεται ότι θα προσδώσει νέα διάσταση στην ευρύτερη προσπάθεια της πολιτείας να πατάξει αποτελεσματικά την έμφυλη διακριτική μεταχείριση.

Εισάγοντας ενώπιον της επιτροπής την πρώτη πρόταση νόμου η εισηγήτρια αυτής, Πρόεδρος της Βουλής κ. Αννίτα Δημητρίου, επισήμανε ότι η γυναικοκτονία ως εγκληματική πράξη οφείλεται στις πλείστες των περιπτώσεων σε ενδοοικογενειακή και σεξουαλική βία. Συναφώς, όπως ανέφερε, γίνεται πλέον ευρέως αποδεκτό ότι η διάπραξη της γυναικοκτονίας συνιστά ουσιαστικά μία μορφή διάκρισης, η οποία πλήττει τη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας, είναι δε γι' αυτούς τους λόγους που κρίνεται, μεταξύ άλλων, επιβεβλημένη η θέσπιση διακριτού αδικήματος, γεγονός το οποίο θα συμβάλλει αφενός στην παραδειγματική τιμωρία του δράστη και αφετέρου στην εκρίζωση της εδραιωμένης αντίληψης ότι η βία κατά των γυναικών αποτελεί φαινόμενο κοινωνικά αποδεκτό ή/και αναπόφευκτο.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει τη δεύτερη πρόταση νόμου, της οποίας, όπως έχει ήδη αναφερθεί, η κατάθεση ακολούθησε χρονικά την κατάθεση της πρώτης πρότασης νόμου, η δολοφονία γυναικών συνιστά την πιο ακραία μορφή έμφυλης βίας, η οποία, αναντίλεκτα, στις πλείστες των περιπτώσεων αφορμάται από την πλήρως αποδεκτή στις στερεοτυπικές και πατριαρχικές κοινωνίες άσκηση ελέγχου από τον άνδρα στο σώμα και στις επιλογές της γυναίκας, όπως και του νεαρού κοριτσιού κάτω των

δεκαοκτώ (18) ετών, εν τη εννοία που αποδίδεται στον όρο αυτό από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.

Υπό το φως των πιο πάνω και δεδομένου του ότι ο όρος «γυναικοκτονία» και η χρησιμότητα καθορισμού ξεχωριστού εγκλήματος κατά τρόπο που να νοηματοδοτεί τη δολοφονία της γυναίκας από άνδρα εξαιτίας του φύλου, μεταξύ άλλων, για σκοπούς αποτελεσματικής διερεύνησης και προσαγωγής ενώπιον της δικαιοσύνης των ανδρών θυτών σε εγκλήματα μισογυνισμού κατά των γυναικών έχει από πολλού επισημανθεί, περαιτέρω δε με την υπογραφή της Διακήρυξης της Βιέννης για τη «γυναικοκτονία», με βάση την οποία κατέστη σαφές ότι η γυναικοκτονία ως έγκλημα δεν τυγχάνει ορθής διερεύνησης και ότι ένα τέτοιο έγκλημα επ' ουδενί καθίσταται ορατό ως φαινόμενο έμφυλης βίας, αλλ' ως έγκλημα του κοινού Ποινικού Δικαίου, κρίνεται ότι επέστη ο χρόνος θέσπισης ξεχωριστού ιδιώνυμου εγκλήματος.

Σύμφωνα με την κ. Αννίτα Δημητρίου εισηγήτρια και της δεύτερης πρότασης νόμου, η θέσπιση του εγκλήματος της γυναικοκτονίας ως ξεχωριστού ιδιώνυμου αδικήματος εντεταγμένου στις διατάξεις του ειδικού νόμου για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας κρίνεται εν τέλει ως πλέον δόκιμη αντί της τροποποίησης του Ποινικού Κώδικα. Όπως η ίδια η εισηγήτρια ανέφερε, ο επιδιωκόμενος σκοπός επιτυγχάνεται εν τέλει καλύτερα με την τροποποίηση του οικείου ειδικού νόμου, συμβάλλοντας στην καλλιέργεια της αναγκαίας ενσυναίσθησης, όπως και στην προσπάθεια της πολιτείας να εξαλείψει όλα τα εμπόδια που αποστερούν τις γυναίκες από την ισότιμη απόλαυση των δικαιωμάτων τους. Καθιστά, επίσης, το πολύ παλαιό μεν αλλά συνεχώς διογκούμενο φαινόμενο της γυναικοκτονίας απολύτως ορατό, επιτυγχάνοντας δε εν τέλει πλήρη συμμόρφωση της Κυπριακής Δημοκρατίας προς τις διεθνείς συμβατικές υποχρεώσεις της χώρας, δεδομένου ότι στην επεξηγηματική έκθεση της κυρωθείσας Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης απαντά συγκεκριμένη αναφορά στον όρο «γυναικοκτονία». Ο υπό αναφορά όρος απαντά ειδικότερα στη Σύσταση 1861 του

Συμβουλίου της Ευρώπης με τίτλο «Γυναικοκτονία», γεγονός το οποίο καταδεικνύει αφ' εαυτού ότι η χρήση του όρου «γυναικοκτονία» επιτάσσει όπως το έγκλημα αυτό ενταχθεί στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο εφαρμογής της υπό αναφορά σύμβασης, η οποία επιβάλλει στα κράτη την υποχρέωση να λάβουν ειδικά μέτρα προς πρόληψη, ευαισθητοποίηση, εκπαίδευση, ενημέρωση, καταγραφή και τήρηση στατιστικών αναφορικά με τους αριθμούς των διαπραττόμενων γυναικοκτονιών. Περαιτέρω, η προτεινόμενη νομοθεσία συνάδει με την ανάγκη αποδοχής από τις σύγχρονες κοινωνίες της αντίληψης ότι η χρήση του όρου «γυναικοκτονία» από τις εθνικές έννομες τάξεις καθίσταται πλέον αναγκαία, αφού τοιουτοτρόπως καθίσταται ορατή η βία ανδρών προς τις γυναίκες και τα κορίτσια, ενσωματώνοντας στο δίκαιο την έμφυλη διάσταση των εγκλημάτων που διαπράττονται με θύματα γυναίκες και νεαρά κορίτσια, εξαιτίας ακριβώς του φύλου τους και ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, μισογυνισμού, θρησκευτικών πεποιθήσεων, ενδοοικογενειακής βίας, σχέσης εξάρτησης ή εκμετάλλευσης ευάλωτης θέσης ή για λόγους τιμής.

Εν κατακλείδι, με την προτεινόμενη τροποποίηση, σύμφωνα με την Πρόεδρο της Βουλής, νοηματοδοτείται και καθίσταται πλέον ορατή η θανατηφόρα άσκηση βίας από άνδρα προς τη γυναίκα ως έκφραση κτητικότητας και/ή καταφρόνησης προς το γυναικείο φύλο, βρίσκοντας την έκφρασή της στο ιδιώνυμο αδίκημα της γυναικοκτονίας ως εγκλήματος κατά της γυναίκας και/ή του κοριτσιού, ακριβώς λόγω του φύλου του θύματος. Παράλληλα, με την ένταξη του υπό αναφορά αδικήματος στην οικεία ειδική νομοθεσία και τις συνθήκες τέλεσης του εγκλήματος να καθίστανται επιβαρυντικές περιστάσεις προσμετρώμενες κατά την επιβολή της ποινής, κρίνεται ότι ολοκληρώνεται το νομικό πλαίσιο προστασίας των γυναικών και κοριτσιών σε σχέση με την εναντίον τους άσκηση βίας ή ενδοοικογενειακής βίας.

Στο στάδιο της συζήτησης του όλου θέματος και ειδικότερα της πρώτης πρότασης νόμου, ενώ ως θέμα αρχής όλοι οι κληθέντες είχαν εκφράσει τη σύμφωνη γνώμη τους με

την ανάγκη θέσπισης, του διακριτού αδικήματος της γυναικοκτονίας ως απάντηση στην έμφυλη βία, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας εξέφρασε επιφυλάξεις ως προς την αποτελεσματική επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού μέσω τροποποίησης του Ποινικού Κώδικα και θέσπισης του αδικήματος της γυναικοκτονίας υπό την προτεινόμενη μορφή, σύμφωνα με την οποία η θανάτωση γυναίκας ως αποτέλεσμα συγκεκριμένων προνοούμενων με την υπό αναφορά πρόταση νόμου περιπτώσεων και συνθηκών άσκησης βίας θα συνιστά το αδίκημα της γυναικοκτονίας. Συναφώς, υποστήριξε ότι η δεδομένη πρόταση διαφοροποιεί μεν τη θανάτωση γυναίκας από το κοινό αδίκημα της ανθρωποκτονίας, νοηματοδοτώντας την ειδική αυτή περίπτωση διάπραξης τέτοιου εγκλήματος ως αποτέλεσμα έμφυλων διακρίσεων, δημιουργεί όμως πρόσθετα προβλήματα στην αποδεικτική διαδικασία του νέου αυτού εγκλήματος η οποία καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολη, αφού στην αντικειμενική υπόσταση αυτού (*actus reus*) προστίθενται ουσιαστικά νέα συστατικά στοιχεία, τα οποία θα δυσχεράνουν αντί να διευκολύνουν την απόδειξη ενός τέτοιου εγκλήματος.

Σημειώνεται ότι με την ως άνω θέση συμφώνησε και ο εκπρόσωπος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.

Συναφώς, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας προς επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού εισηγήθηκε, όπως αντί τροποποίησης του Ποινικού Κώδικα, τροποποιηθεί το οικείο ειδικό νομοθετικό πλαίσιο με το οποίο έχει υλοποιηθεί η εφαρμογή της κυρωθείσας διά νόμου σύμβασης, ήτοι της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, γνωστής ως Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και την τροποποίηση του οικείου Νόμου [Αρ. Νόμου 115(Ι) του 2021], κατά τρόπο που οι προνοούμενες στην υπό αναφορά πρώτη πρόταση νόμου περιπτώσεις θανάτωσης γυναίκας ως αποτέλεσμα άσκησης βίας, να καταστούν επιβαρυντικές περιστάσεις προσμετρώμενες κατά την επιβολή της ποινής.

Υπό το φως του πιο πάνω προβληματισμού και επιφυλάξεων, η Πρόεδρος της Βουλής κ. Αννίτα Δημητρίου και εισηγήτρια της πρώτης πρότασης νόμου επανήλθε με την κατάθεση στη Βουλή της δεύτερης υπό αναφορά πρότασης νόμου, με την οποία προτείνεται η τροποποίηση του ανωτέρω αναφερόμενου νόμου, ήτοι του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου, ώστε οι προνοούμενες περιπτώσεις θανάτου γυναίκας ως αποτέλεσμα άσκησης βίας λόγω φύλου, ως αυτές επακριβώς προνοούνται στην πρώτη πρόταση νόμου, να καταστούν αντί συστατικά στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος, επιβαρυντικές περιστάσεις κατά την επιβολή της ποινής για την πρόκληση θανάτου γυναίκας με παράνομη πράξη ή παράλειψη, συνιστώντας το αδίκημα της γυναικοκτονίας. Το εν λόγω αδίκημα θα περιληφθεί τοιουτοτρόπως στον πίνακα του υπό αναφορά Νόμου, στον οποίο παρατίθεται ως μέρος του ειδικού αυτού Νόμου σειρά αδικημάτων, τα οποία για σκοπούς του υπό αναφορά νόμου λογίζονται ως αδικήματα βίας κατά γυναίκας, γεγονός το οποίο αφ' εαυτού σηματοδοτεί και την ουσία ύπαρξης του ειδικού αυτού νόμου ως αποτόκου της κυρωθείσας Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Ειδικότερα, με τη δεύτερη υπό συζήτηση πρόταση νόμου, το δικαστήριο πέραν των ήδη προβλεπόμενων στην ειδική νομοθεσία για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών επιβαρυντικών περιστάσεων, κατά την επιβολή της ποινής για το αδίκημα της γυναικοκτονίας θα λαμβάνει υπόψη επιπρόσθετους επιβαρυντικούς παράγοντες, ήτοι ότι ο θάνατος επήλθε ως αποτέλεσμα:

1. Άσκησης βίας από ερωτικό σύντροφο·
2. βασανισμού ή άσκησης βίας λόγω μισογυνισμού·
3. άσκησης ενδοοικογενειακής βίας·
4. άσκησης βίας για λόγους τιμής·
5. άσκησης βίας για λόγους θρησκευτικών πεποιθήσεων·

6. άσκησης βίας λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου·
7. διάπραξης του αδικήματος του ακρωτηριασμού γυναικείων γεννητικών οργάνων, κατά τις διατάξεις του άρθρου 233Α του Ποινικού Κώδικα·
8. άσκησης βίας με σκοπό ή στο πλαίσιο σεξουαλικής εκμετάλλευσης και/ή της εμπορίας προσώπων και/ή της διακίνησης ναρκωτικών και/ή του οργανωμένου εγκλήματος·
9. άσκησης βίας προς επίτευξη παράνομης συνουσίας· και
10. στοχευμένης άσκησης βίας εναντίον γυναικών, στο πλαίσιο ένοπλων συγκρούσεων.

Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι, σύμφωνα με την προτεινόμενη νομοθεσία, στην έννοια του όρου «ερωτικός σύντροφος», ο οποίος θα είναι εν δυνάμει κατηγορούμενος για το θεσπισθησόμενο αδίκημα της γυναικοκτονίας προτείνεται να περιληφθεί και ο πρώην ή νυν σύζυγος και/ή σύντροφος, ανεξαρτήτως εάν αυτός έχει μοιραστεί ή μοιράζεται την ίδια κατοικία με το θύμα, κατ' επιταγήν του ορισμού που αποδίδεται στον όρο αυτό από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, απαντώντας τοιουτοτρόπως στην ανάγκη κάλυψης με την προτεινόμενη νομοθεσία όλων των πτυχών και πεδίων πιθανής άσκησης βίας από άνδρα προς γυναίκα ένεκα του φύλου της.

Όλες οι πλευρές οι οποίες παρέστησαν κατά τη συζήτηση του θέματος συμφώνησαν ότι οι επιδιωκόμενοι στόχοι και σκοποί επιτυγχάνονται καλύτερα με την ένταξη του αδικήματος της γυναικοκτονίας ως ιδιώνυμου αδικήματος στο ισχύον ειδικό νομοθετικό πλαίσιο, με το οποίο τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις της κυρωθείσας διά νόμου Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης αντί στον Ποινικό Κώδικα. Συναφώς, η θέσπιση του αδικήματος της γυναικοκτονίας ως διακριτού αδικήματος και η ένταξή του σε ειδική νομοθεσία συνάδει επίσης με τα χαρακτηριστικά ενός ιδιώνυμου αδικήματος, το οποίο ως τέτοιο εντάσσεται σε ειδικό ποινικό νόμο διακρινόμενο από τις γενικότερες κατηγορίες ανάλογων ποινικών αδικημάτων. Περαιτέρω, το γεγονός ότι το προτεινόμενο ιδιώνυμο

αδίκημα της γυναικοκτονίας δε διαφοροποιείται ως προς την επιβλητέα ποινή από το αδίκημα της ανθρωποκτονίας του κοινού ποινικού δικαίου το οποίο τιμωρείται, επίσης, με την ποινή της φυλάκισης διά βίου, ουδόλως υποβαθμίζει τη χρησιμότητα και/ή αναγκαιότητα θέσπισης ξεχωριστού αδικήματος, στο πλαίσιο, μεταξύ άλλων, της ανάγκης αποτελεσματικής διερεύνησης και συνακόλουθα προσαγωγής ενώπιον της δικαιοσύνης των ανδρών θυτών σε εγκλήματα μισογυνισμού κατά των γυναικών. Όπως σχετικά είχε τονισθεί το 2012 ενώπιον του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), σε ειδικό συμπόσιο με αντικείμενο το ζήτημα του καθορισμού του όρου «γυναικοκτονία», τέτοια εγκλήματα σπανίως τυγχάνουν της ορθής διερεύνησης και σε παγκόσμια κλίμακα σπανιότερα φτάνουν ενώπιον της δικαιοσύνης, κυρίως λόγω έλλειψης στοιχείων, αφού τέτοιας φύσεως εγκλήματα στις πλείστες των περιπτώσεων διαπράττονται στον οικογενειακό χώρο ως φαινόμενα αποδεκτά από τις τοπικές κοινωνίες.

Σημειώνεται ότι ο αναπληρωτής καθηγητής Ποινικού Δικαίου στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Χαράλαμπος Παπαχαραλάμπους, παρότι ως θέμα αρχής τάχθηκε υπέρ της ανάγκης θέσπισης διακριτού αδικήματος για την περίπτωση θανάτωσης γυναίκας από άνδρα συνεπεία του φύλου της ως μορφής ακραίας άσκησης βίας, δήλωσε ενώπιον της επιτροπής ότι η «γυναικοκτονία» ως διακριτό έγκλημα νοηματοδοτείται καλύτερα εάν αντί στον οικείο ειδικό νόμο ενταχθεί στον Ποινικό Κώδικα, δηλώνοντας ταυτόχρονα ότι η πολιτεία ως θέμα αρχής οφείλει να προχωρήσει στη θέσπιση του σχετικού αδικήματος της «γυναικοκτονίας», στο πλαίσιο ενός ποινικού δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων, χωρίς, σύμφωνα με τον ίδιο, το θέμα της θέσπισης ή μη τοιούτου αδικήματος να πρέπει να εστιασθεί στην αποδεικτική διαδικασία, η οποία εν πάση περιπτώσει ακολουθεί την πορεία της βάσει του ισχύοντος αποδεικτικού δικαίου.

Ο αναπληρωτής καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Δικαίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης, εκφράζοντας όπως ανέφερε την πτυχή του θέματος που αφορά τα

ανθρώπινα δικαιώματα, συμφώνησε με τον σκοπό της πρώτης πρότασης νόμου και υποστήριξε ότι η προτεινόμενη νομοθεσία συνάδει απόλυτα με τις υποχρεώσεις της Δημοκρατίας που απορρέουν από διεθνείς συμβάσεις, για την εξάλειψη των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών. Παράλληλα, δήλωσε ότι με την προτεινόμενη νομοθεσία θα διευκολυνθεί η καταγραφή εγκλημάτων γυναικοκτονίας, συμβάλλοντας στην ίδρυση παρατηρητηρίου, το οποίο αποτελεί εισήγηση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ). Συμπλήρωσε δε ότι η ειδική εισηγήτρια του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των γυναικών έκανε αναφορά σε «πανδημία γυναικοκτονιών», όπως και στην ανάγκη καταγραφής ειδικότερων χαρακτηριστικών που να νοηματοδοτούν το υπό αναφορά έγκλημα ως παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σύμφωνα με τον ίδιο, διεθνείς συμβάσεις, όπως η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών των Ηνωμένων Εθνών (Cedaw) και η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης καλούν τα κράτη να αναλάβουν δράσεις που θα διαφοροποιούν τις κοινωνικές και πολιτισμικές αντιλήψεις και θα αλλάξουν τη νοοτροπία της κοινωνίας.

Η εκπρόσωπος του Μεσογειακού Ινστιτούτου Μελετών Κοινωνικού Φύλου αναφέρθηκε στην αναγκαιότητα συμπερίληψης του αδικήματος της γυναικοκτονίας στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, αφού οι υφιστάμενες διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για την ανθρωποκτονία δεν αντικατοπτρίζουν την έμφυλη διάσταση του φαινομένου αυτού, τα χαρακτηριστικά του οποίου συνδέονται με τις έμφυλες διακρίσεις και την ανισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών. Περαιτέρω, η ίδια εκπρόσωπος επισήμανε ότι με τη θέσπιση του αδικήματος της γυναικοκτονίας καθίσταται ορατή η πιο ακραία εκδήλωση έμφυλης βίας και δυνατή η συστηματική συλλογή δεδομένων για σκοπούς εκτίμησης και αξιολόγησης του κινδύνου και πρόληψης του φαινομένου της γυναικοκτονίας.

Στο στάδιο της συζήτησης της δεύτερης πρότασης νόμου, εγέρθηκαν επίσης από βουλευτές μέλη αυτής επιμέρους ζητήματα, τα οποία εστιάζονται στον τρόπο διάκρισης

του θεσπισθησομένου αδικήματος από το ήδη προβλεπόμενο στον Ποινικό Κώδικα κακούργημα της ανθρωποκτονίας, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το έγκλημα διαπράττεται υπό περιστάσεις μη εμπίπτουσες στην έννοια του όρου «γυναικοκτονία», ως αυτός έχει ανωτέρω αναλυθεί. Συναφώς, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας ανέφερε ότι εάν πρόσωπο επέφερε τον θάνατο γυναίκας με παράνομη πράξη ή παράλειψη, στο πλαίσιο ή υπό περιστάσεις που δε δικαιολογούν τη διάπραξη του αδικήματος της «γυναικοκτονίας», στο σχετικό κατηγορητήριο θα περιλαμβάνεται κατηγορία για το προβλεπόμενο στον Ποινικό Κώδικα κακούργημα της ανθρωποκτονίας, πάντοτε κατά την κρίση της κατηγορούσας αρχής. Τέτοια είναι η περίπτωση της θανάτωσης γυναίκας κάτω από τυχαίες περιστάσεις.

Σημειώνεται ότι μετά τη λήξη της κυρίως συζήτησης επί του θέματος, ο βουλευτής μέλος της επιτροπής κ. Κωστής Ευσταθίου υπέβαλε στην επιτροπή νέα πρόταση τροποποίησης του υπό συζήτηση ειδικού νόμου υπό μορφή προτεινόμενης τροπολογίας, με την οποία προτείνει τη διαγραφή των όρων «γυναίκα» και «γυναικοκτονία» όπου αυτοί απαντούν και την αντικατάστασή τους από τον όρο «άλλο πρόσωπο». Ταυτόχρονα, με την εν λόγω τροπολογία, ο ίδιος βουλευτής προτείνει την αναδιάταξη των προβλεπόμενων με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου επιβαρυντικών περιστάσεων και/ή τη διαγραφή ορισμένων ήδη προβλεπόμενων, αλλά και την τροποποίηση άλλων, ώστε με την υπό αναφορά τροπολογία, να επέλθουν οι ακόλουθες τροποποιήσεις στο αρχικό κείμενο της υπό συζήτηση πρότασης νόμου:

1. Εκτός από τη βία κατά των γυναικών στο πλαίσιο ή κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων, να υπεισέλθουν στο αδίκημα τα παιδιά, οι άμαχοι και το μη στρατιωτικό προσωπικό, έτσι που το αδίκημα να μην περιορίζεται σε γυναίκες.
2. Να προστεθεί στον επιβαρυντικό παράγοντα που αφορά την άσκηση βίας για λόγους τιμής, η άσκηση βίας για λόγους θρησκευτικούς, πολιτικούς ή κοινωνικών πεποιθήσεων του θύματος.

3. Να προστεθεί νέος επιβαρυντικός παράγοντας, ο οποίος συνίσταται στην άσκηση βίας κατά προσώπου το οποίο τελεί σε σχέση εξάρτησης ή κατά προσώπου ευάλωτου λόγω σωματικής ή πνευματικής αναπηρίας κατά τρόπο που το θεσπισθησόμενο αδίκημα να μην αφορά μόνο θύματα γυναίκες, αλλά ευρύτερα σε κάθε πρόσωπο το οποίο τελεί σε ανάλογη κατάσταση.
4. Να εισαχθεί περαιτέρω επιβαρυντικός παράγοντας, ο οποίος συνίσταται στην άσκηση ενδοοικογενειακής βίας από πρόσωπο το οποίο τελεί σε σχέση εξουσίας ή υπεροχής έναντι του θύματος, περιλαμβανομένου συζύγου ή ερωτικού συντρόφου ή προσώπου διαμένοντος με αυτό.
5. Να διαφοροποιηθεί ο ήδη προβλεπόμενος με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου επιβαρυντικός παράγοντας που αφορά στην άσκηση βίας με σκοπό ή στο πλαίσιο σεξουαλικής εκμετάλλευσης και/ή της εμπορίας προσώπων, ώστε να αφαιρεθεί η άσκηση βίας στο πλαίσιο διακίνησης ναρκωτικών και/ή του οργανωμένου εγκλήματος.
6. Να διαφοροποιηθεί ο προβλεπόμενος με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου επιβαρυντικός παράγοντας, ώστε να αναφέρεται αντί σε βασανισμό ή άσκηση βίας λόγω μισογυνισμού, σε βασανισμό ή άσκηση βίας λόγω μίσους προς το θύμα.
7. Να αφαιρεθεί από την προτεινόμενη νομοθεσία ο προβλεπόμενος με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου επιβαρυντικός παράγοντας της άσκησης βίας λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.

Σύμφωνα με τη δοθείσα επεξήγηση σε σχέση με την υπό αναφορά τροπολογία, στο αδίκημα της ανθρωποκτονίας πρέπει να εισαχθεί, μεταξύ άλλων, ως επιβαρυντικός παράγοντας κατά την επιμέτρηση της ποινής η σχέση θύματος και δράστη και οι ιδιάζουσες προσωπικές περιστάσεις του θύματος. Ταυτόχρονα, προτείνεται η απλοποίηση ορισμένων εννοιών ώστε, όπως αναφέρεται, να μην υφίσταται πρόβλημα ερμηνείας ή εφαρμογής ποινικού νόμου, σε περίπτωση που το θύμα της ανθρωποκτονίας

είναι πρόσωπο ευάλωτο το οποίο τελεί σε σχέση εξάρτησης με τον δράστη, περιλαμβανομένων των παιδιών και γυναικών.

Στο στάδιο της συζήτησης επί του σκοπού της προτεινόμενης τροπολογίας, ο βουλευτής μέλος της επιτροπής κ. Κ. Ευσταθίου, επεξηγώντας περαιτέρω την πρότασή του για τροπολογία επί της δεύτερης πρότασης νόμου, ανέφερε ότι από το πεδίο του προτεινόμενου με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου αδικήματος της γυναικοκτονίας, εξαιρείται η περίπτωση της θανάτωσης παιδιού, ατόμου με αναπηρία ή η περίπτωση θανάτωσης γυναίκας από γυναίκα θύτη, κατ' επέκταση δε εξαιρείται κάθε πρόσωπο το οποίο τελεί σε κατάσταση εξάρτησης προς τον θύτη ή είναι ευάλωτο. Συναφώς, υποστήριξε ότι πέραν της γυναίκας ως θύματος υπάρχουν και άλλες ομάδες ευάλωτων προσώπων που χρήζουν της ίδιας προστασίας και αυτός είναι και ο λόγος υποβολής της συγκεκριμένης τροπολογίας.

Σχολιάζοντας τα πιο πάνω, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, χωρίς να απορρίπτει την ευρύτερη αντίληψη περί της ανάγκης προστασίας και άλλων ευάλωτων προσώπων έναντι της άσκησης βίας ή ενδοοικογενειακής βίας, επισήμανε ότι η προτεινόμενη με τη δεύτερη πρόταση νόμου τροποποίηση, αφορά στην ειδική νομοθεσία με την οποία εφαρμόζονται στην πράξη οι διατάξεις της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, η οποία αποτελεί την πιο ολοκληρωμένη διεθνή σύμβαση για τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία.

Σε συνάφεια, με τα λεχθέντα της εκπροσώπου της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, τονίζεται στο σημείο αυτό, ότι σύμφωνα με τους αντίστοιχους ορισμούς που απαντούν στην εν λόγω σύμβαση, ως «βία κατά των γυναικών» ορίζονται οι πράξεις βίας λόγω φύλου (δηλαδή η βία που στρέφεται εναντίον μίας γυναίκας επειδή είναι γυναίκα ή που επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες) και που έχει ως αποτέλεσμα ή ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα τη σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική ζημιά ή ταλαιπωρία για τη γυναίκα περιλαμβανομένων των απειλών για τέτοιες πράξεις, τον εξαναγκασμό ή

την αυθαίρετη στέρηση της ελευθερίας, είτε επισυμβαίνει στη δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή. Περαιτέρω, «ενδοοικογενειακή βία», όπως ορίζεται στην ίδια σύμβαση, συνιστούν όλες οι πράξεις σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας που επισυμβαίνουν εντός της οικογένειας ή της ενδοοικογενειακής μονάδας ή μεταξύ πρώην ή τρεχόντων συζύγων ή συντρόφων, ανεξαρτήτως του εάν ο δράστης μοιράζεται ή έχει μοιραστεί ή όχι την ίδια κατοικία με το θύμα.

Η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας επισήμανε ότι η προτεινόμενη από τον βουλευτή μέλος της επιτροπής κ. Κ. Ευσταθίου τροπολογία, θα μπορούσε να μελετηθεί για σκοπούς τροποποίησης άλλης νομοθεσίας ή του Ποινικού Κώδικα, καθότι στον ορισμό του όρου «ενδοοικογενειακή βία» δεν εμπίπτει το παιδί υπό την έννοια του θύματος, η δε περίληψη των όρων «παιδί» και «μέλος της οικογένειας» στην ειδική νομοθεσία, αποσκοπούσε να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις που δυνατόν να έχει επί των μελών της οικογένειας η άσκηση βίας κατά γυναίκας στην παρουσία τους.

Από την πλευρά του, κληθείς να σχολιάσει την ουσία της προτεινόμενης τροπολογίας, ο Αναπληρωτής καθηγητής του Ποινικού Δικαίου στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Χ. Παπαχαραλάμπους ανέφερε ότι το πνεύμα των ρυθμίσεων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (*ratio legis*) είναι η προστασία των γυναικών που βρίσκονται σε ευάλωτη θέση έναντι του δράστη και που υπόκεινται σε ενδοοικογενειακή βία.

Ο εκπρόσωπος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου αναφερόμενος στην τροπολογία που υπέβαλε ο κ. Κ. Ευσταθίου δήλωσε ότι η όποια νομοθετική ρύθμιση πρέπει να παραμείνει εντός της φιλοσοφίας της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και του ειδικού νόμου [Αρ. Νόμου 115(I) του 2021], τονίζοντας ταυτόχρονα ότι η προτεινόμενη θέσπιση του ιδιώνυμου αδικήματος της γυναικοκτονίας εμπλουτίζει το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο και συνιστά απάντηση στη γυναικοκτονία ως της πλέον ακραίας μορφής βίας κατά των γυναικών.

Ο ίδιος πιο πάνω εκπρόσωπος τόνισε ότι η ενδοοικογενειακή βία ως ξεχωριστός επιβαρυντικός παράγοντας δεν προσθέτει οτιδήποτε στο όλο πλαίσιο, καθότι ήδη στο άρθρο 11 του οικείου νόμου και ειδικότερα στην παράγραφο (γ) αυτού προβλέπεται ότι κατά την επιβολή της ποινής, εφόσον δεν αποτελεί ήδη συστατικό στοιχείο του αδικήματος, λαμβάνεται υπόψη ότι το αδίκημα διαπράχθηκε εναντίον προσώπου το οποίο τελεί σε ευάλωτη θέση, συνεπεία διανοητικής ή σωματικής αναπηρίας ή κατάστασης εξάρτησης ή κατά γυναίκας η οποία εγκυμονούσε κατά τον χρόνο διάπραξης του αδικήματος ή που τελούσε υπό άλλες ειδικές συνθήκες.

Περαιτέρω, ο ίδιος εκπρόσωπος τόνισε ότι το αδίκημα της παιδοκτονίας προβλέπεται ήδη από το άρθρο 209 του Ποινικού Κώδικα, ενώ με την προτεινόμενη τροποποίηση του οικείου ειδικού νόμου για τη θέσπιση του ιδιώνυμου αδικήματος της γυναικοκτονίας αντί τροποποίησης του Ποινικού Κώδικα διασφαλίζεται ότι δεν τίθεται θέμα άνισης μεταχείρισης του δράστη σε αδίκημα της γυναικοκτονίας, σε σχέση με τον δράστη του αδικήματος της ανθρωποκτονίας του Ποινικού Κώδικα, αφού το άρθρο 4 του ειδικού νόμου το οποίο θεσπίζει τις αρχές επί των οποίων βασίζεται η εφαρμογή των διατάξεών του είναι σαφές, σε σχέση με την ανάγκη προώθησης μέτρων προστασίας των δικαιωμάτων των θυμάτων βίας κατά γυναικών και ενδοοικογενειακής βίας, παρέχοντας έτσι ικανή νομιμοποιητική βάση θέσπισης του εν λόγω αδικήματος για σκοπούς νοηματοδότησης της βίας κατά των γυναικών ένεκα φύλου.

Επιπροσθέτως των πιο πάνω, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, απαντώντας σε διάφορες παρατηρήσεις βουλευτών μελών της επιτροπής, οι οποίες εστιάστηκαν στη μη κάλυψη από το θεσπισθησόμενο αδίκημα της «γυναικοκτονίας» και του φόνου εκ προμελέτης γυναίκας από άνδρα, όπως και του ενδεχομένου δράστη τέτοιου εγκλήματος να επιδιώκει να καλύψει την πράξη του υπό τον μανδύα του «μισογυνισμού», έτσι που εν τέλει να αποτρέψει την επιβολή της ποινής της διά βίου φυλάκισης που επισύρει ο φόνος εκ προμελέτης, απάντησε ότι:

1. Ορθά από το θεσπισθησόμενο αδίκημα της γυναικοκτονίας εξαιρείται ο φόνος εκ προμελέτης ο οποίος επισύρει την ποινή της φυλάκισης διά βίου, καθότι η «προμελέτη» συνιστά ένα στοιχείο το οποίο ερμηνεύεται νομολογιακά και για το οποίο η κατηγορούσα αρχή κατά τη σύνταξη του κατηγορητηρίου πρέπει να πεισθεί για να κατηγορηθεί ο δράστης για φόνο εκ προμελέτης. Εφόσον ο δράστης κατηγορηθεί για φόνο εκ προμελέτης, το στοιχείο του «μισογυνισμού» δεν προσθέτει οτιδήποτε ούτε στην αντικειμενική, ούτε στην υποκειμενική υπόσταση του υπό απόδειξη εγκλήματος, ούτε συνιστά ελαφρυντικό παράγοντα. Περαιτέρω, ουδεμία προβλεπόμενη διά νόμου ή/και άλλη επιβαρυντική περίπτωση αποτελεί μέρος των συστατικών στοιχείων του εγκλήματος ή λαμβάνεται υπόψη κατά τη λήψη απόφασης από το δικαστήριο περί της ενοχής ή μη του κατηγορουμένου.
2. Δεν υφίσταται οποιαδήποτε διαφορά σε σχέση με την υποκειμενική υπόσταση του αδικήματος της ανθρωποκτονίας από την υποκειμενική υπόσταση (*mens rea*) του προτεινόμενου να θεσπισθεί αδικήματος της γυναικοκτονίας, αλλά με τη θέσπιση ιδιώνυμου αδικήματος γυναικοκτονίας νοηματοδοτείται η θανάτωση της γυναίκας ως της πιο ακραίας μορφής άσκησης βίας λόγω φύλου.
3. Νομολογιακά κρίθηκε ότι βασανισμός επί μέρες γυναίκας πριν από τη θανάτωσή της δε σημαίνει απαραίτητα ότι υπήρξε σχεδιασμός. Εν πάση περιπτώσει, το εκδικάζον δικαστήριο δύναται να εφαρμόσει το άρθρο 29 του Ποινικού Κώδικα, σύμφωνα με το οποίο, εφόσον κάποιο αδίκημα τιμωρείται με ποινή φυλάκισης διά βίου, το δικαστήριο δύναται να επιβάλει ποινή φυλάκισης λιγότερου χρόνου.
4. Το κριτήριο βάσει του οποίου ο δράστης δύναται να κατηγορηθεί για φόνο εκ προμελέτης, σύμφωνα με τη νομολογία, όπως αυτολεξεί αναφέρεται, είναι-
«...αν κάτω από το φως όλων των περιστάσεων της υποθέσεως ο δράστης είχε αρκετή ευχέρεια μετά που σχημάτισε την πρόθεση να σκοτώσει, να ξανασκεφτεί με σκοπό να αποφασίσει αν θα σκοτώσει ή όχι και ότι αποφάσισε να σκοτώσει σαν

αποτέλεσμα αυτής της σκέψης. Με άλλα λόγια, η δολοφονία πρέπει να είναι αποτέλεσμα αυτού του αναλογισμού και όχι κάτι το ξαφνικό... Τα μέσα που χρησιμοποιούνται και η επιμονή του δράση στο να επιφέρει τον θάνατο είναι στοιχεία αποκαλυπτικά των προθέσεων του που μπορεί να συνεκτιμηθούν για την εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με την ύπαρξη προμελέτης.». (Ανδρέας Κ. Αριστοδήμου, *άλλως Γιουρούκκης vs της Δημοκρατίας*) (1990) 2.Α.Α.Δ 402.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα κατατέθηκαν ενώπιόν της αποφάσισε να υποβάλει τη δεύτερη πρόταση νόμου με την παρούσα έκθεσή της στην ολομέλεια του σώματος, επιφυλάσσοντας τις θέσεις όλων των πλευρών της στο στάδιο αυτό. Σημειώνεται ότι σε περίπτωση ψήφισης της υπό αναφορά πρότασης νόμου σε νόμο, η πρώτη πρόταση νόμου υπό τον τίτλο ο περί Ποινικού Κώδικα (Τροποποιητικός) (Αρ. 5) Νόμος του 2021, με τη σύμφωνη γνώμη της εισηγήτριας της θα αποσυρθεί.

21 Ιουνίου 2022

Αρ. Φακ.: 23.02.062.160-2021-23.02.063.027-2022

ΤΙ/ΜΧ/ΓΧ